

โรคติดต่ออุบัติใหม่จากเชื้อไวรัส Low Pathogenic Influenza A/H7N9 ในสัตว์ปีก

ปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) มีรายงานการตรวจพบโรคติดต่ออุบัติใหม่ สาเหตุเกิดจากติดเชื้อไวรัส Influenza A/H7N9 ที่แยกเชื้อได้จากสัตว์ปีก ซึ่งโรคนี้อาจไม่แสดงอาการป่วย หรือ แสดงอาการเพียงเล็กน้อยในสัตว์ปีก (Low Pathogenic Virus in Avian) และไม่เคยมีรายงานว่าพบเชื่อนี้ก่อโรคในคนมาก่อน

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2556 ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน รายงานการพบผู้ป่วยด้วยกลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ ที่ตรวจพบว่ามีการติดเชื้อไวรัส Influenza A/H7N9 จากนครเซี่ยงไฮ้ (Shanghai) 1 ราย มหานครปักกิ่ง (Beijing) 1 ราย และมณฑลอันฮุย (Anhui) 1 ราย จากการสอบสวนโรคสันนิษฐานว่า ผู้ป่วยน่าจะติดเชื้อจากสัตว์ปีกมีชีวิตที่ขายในตลาดสด หรือติดจากสัตว์ปีกที่เลี้ยงตามหมู่บ้านในชนบท หรือติดเชื้อที่ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม จากนั้นจึงมีการระบาดอย่างต่อเนื่องตลอดเดือนเมษายนและพฤษภาคม แล้วกลับมาระบาดอีกครั้งในช่วงปลายปี แต่ไม่มากเท่าช่วงต้นปี จนถึงปลายปี พ.ศ. 2556 พบผู้ป่วยทั้งสิ้น 139 ราย เสียชีวิต 47 ราย^(1,2) (บางรายงานสรุปว่า มีผู้ป่วย 144 ราย เสียชีวิต 46 ราย)⁽³⁾ อัตราป่วยตาย ร้อยละ 34 ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 71 มีอายุระหว่าง 2 - 91 ปี (Median 60 ปี) การติดต่อระหว่างคนสู่คน ยังไม่สามารถบอกได้แน่ชัด แต่พบว่ามี 6 เหตุการณ์ (events) ที่พบผู้ป่วยในช่วงเวลาใกล้เคียงกันในช่วง 2 สัปดาห์ และผู้ป่วยมีความเกี่ยวข้องกัน ในทางระบาดวิทยา (Epidemiological linkage) เช่น ผู้ป่วยอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันและบ้านใกล้เคียงกัน

มาตรการควบคุมป้องกันการระบาดของโรค ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสั่งปิดตลาดค้าขายสัตว์ปีกมีชีวิต ในตลาดสดรวมทั้งตลาดซื้อขายนกเลี้ยง - นกป่า และให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสสัตว์ปีกโดยตรง หรือสัมผัสแล้วต้องล้างมือทุกครั้งรวมทั้งการป้องกันตนเอง (อนาមัยส่วนบุคคล) ในการเลี้ยงสัตว์ปีกในบ้านหรือบริเวณบ้าน

ในประเทศไทยเนื่องจากยังไม่เคยมีรายงานพบผู้ป่วยจากการติดเชื้อไวรัส Influenza A/H7N9 มาก่อน ประกอบกับการที่สัตว์ปีกติดเชื้อแล้วแต่ไม่แสดงอาการป่วย หรือถ้าป่วยก็จะมีอาการเพียงเล็กน้อย (Mild Illness) แตกต่างจากไข้หวัดนกจากการติดเชื้อไวรัส Influenza A/H5N1 ที่แสดงอาการรุนแรง และอัตราตายสูง (Severe Illness and High Fatal) ทำให้กรมปศุสัตว์ และกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดระบบการเฝ้าระวังโรคในสัตว์ปีกได้ยาก ทำได้เพียงการสุ่มตรวจเป็นครั้งคราว โดยการเก็บตัวอย่างจากเป็ด ไก่ ห่าน นกเลี้ยง นกในธรรมชาติ ภายในประเทศ และจากนกอพยพจากทางตอนเหนือของทวีปเอเชีย จากการเฝ้าระวังไม่พบเชื้อไวรัส Influenza A/H7N9 เลย

การเฝ้าระวังโรคในคน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้มีหนังสือสั่งการให้โรงพยาบาลของรัฐ โรงพยาบาลเอกชน เก็บตัวอย่าง (Throat Swab หรือ Nasopharyngeal swab) จากผู้ป่วยที่มีอาการไข้สูง ไอ มีน้ำมูก หายใจขัด หายใจลำบาก หรือปอดอักเสบที่มีประวัติการเดินทางไปประเทศจีน และสัมผัสกับสัตว์ปีก แล้วแสดงอาการป่วยภายใน 2 สัปดาห์ หลังจากกลับเข้ามาในประเทศไทย จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2556 ยังไม่มีห้องชันสูตรใดในประเทศไทยตรวจพบการติดเชื้อไวรัส Influenza A/H7N9 จากผู้ป่วยที่สงสัย

อนึ่ง ตอนปลายปี พ.ศ. 2556 องค์การอนามัยโลกได้รับรายงานจากประเทศจีนว่าพบผู้ป่วย 1 ราย จากการติดเชื้อไวรัส Influenza A H10N8 ในมณฑลเจียงซี (Jiangxi) ผู้ป่วยเป็นเพศหญิง อายุ 73 ปี ซึ่งมีประวัติว่ามีสุขภาพแข็งแรงมาก่อน เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในด้วยอาการปอดอักเสบอย่างรุนแรง เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2556 และเสียชีวิตวันที่ 6 ธันวาคม 2556 สันนิษฐานว่าติดเชื้อจากเป็ด - ไก่ มีชีวิตที่ขายในตลาดสด ก่อนหน้านั้น ไวรัส Influenza A/H10N8 เคยแยกได้จากสัตว์ปีก ทั้งในธรรมชาติ และสัตว์เลี้ยง ผู้ป่วยรายนี้ เป็นผู้ป่วยรายแรกที่ติดเชื้อไวรัส Influenza A/H10N8 แล้วเสียชีวิต

เอกสารอ้างอิง

1. Human infection with a novel avian Influenza A (H7N9) virus, China. Third Update 27 January 2014.
2. European Center for Disease Prevention and Control, Stockholm 2014.
3. Influenza A virus subtype H7N9 - <http://www.Wikipedia.org/influenza A virus subtype H7N9>

ผู้เรียบเรียง

น.สพ.ประวิทย์ ชุมเกษียร

